

за допомогою методу вакуум фільтраційної екстракції у співвідношенні сировина – екстракт 1:5, в якості екстрагента використовували спирт етиловий різної концентрації. Технологічні параметри досліджували згідно вимог Державної фармакопеї та сучасних вимог щодо до якості препаратів.

Результати: Встановлені наступні технологічні параметри для листя та плодів абрикосу: втрата в масі при висушуванні, вміст екстрактивних речовин, що вилучаються різними розчинниками, оптимальний розмір часток подрібненої сировини, питома маса, об'ємна маса, насипна маса, пористість сировини, порізність шару, коефіцієнт водопоглинання, коефіцієнт поглинання екстрагенту та ін.

Висновки: Під час розробки технології фітопрепаратів або її вдосконаленні головна увага спрямована на максимальне вилучення біологічно активних речовин. Встановлено, що максимальний показник екстрактивних речовин з листя абрикосу досягається за допомогою 70% етанолу. Кількість екстрагента визначає повноту вилучення біологічно-активних речовин із сировини. Встановлено, що максимальне вилучення суми БАР спостерігається при співвідношенні сировина-екстрагент 1:5- 1:6. Оптимальним ступенем подрібнення, при якому досягається максимальне вилучення екстрактивних речовин, був розмір частинок листя 1-2 мм. Отримані результати будуть застосовані під час розробки вдосконаленої технології одержання екстракту листя обліпіхи.

Лікарська рослинна сировина у фармакотерапії серцево-судинних захворювань

Присяжнюк Д. О., Олійник С. В., Ярих Т. Г.

Національний фармацевтичний університет,

Кафедра технології ліків (м. Харків, Україна)

tl@nuph.edu.ua

Вступ. На сьогоднішній день прогнозується стрімке зростання захворюваності населення. Пов'язано це насамперед із впливом стресових, імуноалергічних, екологічних чинників. Зростання вимог сучасної терапії зумовлює актуальність цілеспрямованих досліджень у галузі альтернативних напрямів медицини, зокрема гомеопатії, пошуку високоефективних та безпечних методів лікування захворювань, пошуку малотоксичних та нешкідливих лікарських препаратів.

Мета: докладне вивчення лікарської рослини Олеандр звичайний як джерела сировини для подальшого виготовлення та стандартизації гомеопатичних препаратів на його основі.

Матеріали та методи: узагальнення та аналіз даних літератури щодо застосування і хімічного складу лікарської рослини олеандр звичайний, аналіз фармацевтичного ринку лікарських препаратів до складу яких входить рослина олеандр звичайний.

Результати та їх обговорення. Останнім часом значно підвищилася потреба у кардіологічних препаратах, а саме препаратах, що нормалізують ритм серця. Для виготовлення використовуються як синтетичні, так і природні субстанції, щодо останніх відзначений особливий інтерес оскільки навіть за тривалому вживанні вони не викликають значних небажаних наслідків із боку основних систем організму.

На сьогодні очевидна необхідність широкого впровадження у повсякденну медичну практику методів, що поєднують у собі високу ефективність, безпеку та доступність. Як правило, лікування

гомеопатичними препаратами виключає побічні явища, а їх висока терапевтична активність доведена результатами фундаментальних досліджень українських та зарубіжних фармакологів [1].

Лікарська рослина олеандр звичайний – ефективна рослинна сировина, яка давно і з успіхом використовується медициною, як кардіотонічний засіб. Препарати на основі цієї лікарської рослини стимулюють серцевий м'яз, кров'яний тиск, підвищують працездатність, зменшують больові відчуття, знімають відчуття тяжкості та тиску в ділянці серця.

Фізіологічний ефект від дії препаратів на основі олеандра звичайного визначається його основними діючими речовинами, що належать до групи серцевих глікозидів: посилення серцевих скорочень під час систоли, натомість має місце вкорочення систоли; подовження діастоли; уповільнення ритму серцевих скорочень; посилення діурезу; заспокійливий вплив серцевих глікозидів на центральну нервову систему [3].

Основними симптомами пацієнтів, яким показано застосування препаратів олеандру, є нерегулярний, мінливий пульс, аритмії, мимовільна дефекація під час відходження газів.

Для таких пацієнтів характерні серцево-судинна лабільність, схильність до аритмії, порушення та зниження моторної функції кишківника. Такі хворі часто ліниві, настрій у них знижений, є порушення пам'яті, зниження інтелекту. Набряклість підшкірної жирової клітковини.

В анамнезі хворих варто звернути увагу на нетримання калу та захворювання шкіри. У сімейному анамнезі – на наявність серцево-судинних захворювань та захворювань шкіри. Ослаблення симптомів у таких хворих спостерігається у положенні лежачи. Посилення – ввечерами. Лікарські препарати олеандра впливають головним чином серцево-судинну систему, але є ефекти, що впливають на центральну нервову систему і систему сечовипускання [3].

В гомеопатичній медицині олеандр звичайний застосовують вже понад 150 років, препарат із нього випробуваний та введений у практику самим засновником методу Самуелем Ганеманом. Показання для його застосування описані в більшості гомеопатичних посібників: серцева недостатність; миготлива аритмія; тріпотіння передсердь; пароксизмальна передсердна тахікардія; вузлова атріовентрикулярна тахікардія; захворювання шкіри із свербінням; порушення з боку шлунково-кишкового тракту; нейроциркуляторна дистонія; диспепсія; висип на волосистій частині голови та за вухами.

У гомеопатії олеандр застосовується в мінімальних дозах (ХЗ та вище) значно менших, ніж ті, які містяться у звичайних фармакопейних препаратах («Неріолін», «Корнерін»). З його допомогою нерідко вдавалося лікувати хворих із порушеннями серцевого ритму, набряками при серцево-судинній патології, покращувати роботу шлунково-кишкового тракту, ліквідувати шкірні висипання [4]. Всі частини лікарської рослини сировини олеандр звичайний містять серцеві глікозиди: листя – олеандрин 0,08 – 0,15 %, дезацетилолеандрин, дигіталін, одинерин, неріантин, неріантин, неріїн. Крім того, знайдено урсолову кислоту, сапоніни, рутин, кемпферол-3-рамноглюкозид та інші флавонові глікозиди, а також виділено олеандоміцин. У корі виявлено серцеві глікозиди кортенерин та ін., у насінні також значна кількість серцевих глікозидів - нерігозид, дезацетилнерігозид та ін., а також деякі вільні геніни - дигітоксигенін, олеандригенін та гітоксигенін [4].

На сьогоднішній день фармацевтичний ринок представлений обмеженим асортиментом препаратів, до складу яких входить лікарська рослина олеандр звичайний. В промисловій фармації лише препарат «Неріолін» для лікування недостатності кровообігу та захворювань

міокарда. У гомеопатичній практиці застосовують 2 комплексних гомеопатичних препарати («Аллергін – ARN» і «Псорино-хель») для альтернативного лікування хронічних шкірних та алергічних захворювань [2].

Висновки. У зв'язку з вищезазначеним, ми звернули свою увагу на застосування Олеандру саме в гомеопатії так, як гомеопатичні ліки позбавлені алергічної або токсичної дії внаслідок використання малих та надмалих доз діючої речовини, а специфічна технологія виготовлення надає гомеопатичним препаратам виражений терапевтичний ефект. Асортимент фармацевтичного ринку представлений недостатньою кількістю препаратів на основі лікарської рослини олеандр звичайний, крім того, лише один комплексний гомеопатичний препарат виробляється в Україні, що доводить актуальність створення нових та ефективних гомеопатичних засобів на основі рослини олеандр звичайний.

1. Гуцол Л. П. Оцінка ефективності методу гомеопатії: точка зору споживачів гомеопатичних лікарських засобів. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2013, № 3 (57). С. 37-42.
2. Державний реєстр лікарських засобів України / МОЗ України. Київ, 2022. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>.
3. Лікарські засоби рослинного походження у клінічній практиці і народній медицині : навч. посіб. для студ. вищих медичних навч. закладів III-IV рівня акредитації / Т. П. Гарник [та ін.]; за заг. ред. Гарник Т. П. - Київ ; Житомир : Євенок О.О., 2017. - 497 с.
4. Фітотерапія / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat/>

Виявлення та визначення кількісного вмісту хлорофілів та каротиноїдів у траві геліопсису соняшниковидного

Процька В. В.

*Національний фармацевтичний університет,
Кафедра хімії природних сполук і нутриціології (м. Харків, Україна)
snc@nuph.edu.ua*

Вступ: Геліопсис соняшниковидний (*Heliopsis helianthoides* (L.) Sweet.) у країнах Латинської Америки традиційно використовується як знеболювальний, місцевоанестезуючий, антибактеріальний та протизапальний засіб. Широкий спектр його фармакологічної активності зумовлений сполуками фенольної, терпенової природи, а також алкіламидами [1, 2]. Проте, трава Геліопсису соняшниковидного не входить до ДФУ і потребує стандартизації.

Мета: виявлення та визначення кількісного вмісту каротиноїдів, хлорофілів а та b у траві геліопсису соняшниковидного.

Матеріали та методи: Для аналізу використовували висушену та подрібнену траву геліопсису соняшниковидного. Сировину заготовляли у 2020-2021 роках на території Харківської та Хмельницької областей. Виявлення хлорофілів та каротиноїдів проводили методом ТШХ у рухомих фазах гексан-ацетон (6:4), ацетон-петролейний етер (3:7) та петролейний етер-хлороформ (9:1). На хроматограмах хлорофіли ідентифікували за зеленим та синьо-зеленим забарвленням у денному світлі та червоною флуоресценцією в УФ-світлі, каротиноїди – за жовтогарячим забарвленням зон у денному світлі. Визначення кількісного вмісту хлорофілів а і b